

مسلك اجتماعى

علم اجتماعى تعميم و مسائل اجتماعى مزه تطبيقه ايدر.

علم اجتماع مسلك اجتماعى به مركز خلقت اولدينى
كى مسلك ده تور كيه نك اك وجداننى اولاد لرسته
بر مركز استناد!

[صباح الدين بك، مسلك اجتماعى و پروگرامى .]

مدير و باسره محرر : محمد على

برنجى سنه — ۳۰ نجى حزه

علم اجتماع

علم اجتماعك مضمألرى و اصولك باشلانغى .. اصولك تكملى : فهرست
اجتماعى .. اصولك تطبيقى : فهرست اجتماعى ناصل استعمال اولنور .. اصولك
نتائجى : اجتماعى نمونه لرك توصيفى .. قوانين اجتماعيه ناصل تظاھر ايدر ..
تصنيف اجتماعى .. علم اجتماعك نتيجه لرى .. علم اجتماعى تدبىع ايچين صراجعت
ايدلر بيله چك انرلر .

استانبول

مجموعه اداره سى

قطعه ، رومان خانى ، نومرو ۶

مطبعة اورخانيه

نيسانه ۱۳۳۵

[۱] علم اجتماع

« بخوف و مهلك او جور و ملرله دهشتانن بر کچه بولجیلفی فوقی
بر پروژہ کتوزله ناصل تحت امنیتہ آلمی ممکنسه (علم اجتماع)
سایہ سنده حیات اجتماعیه نك اك مقلی و مظلم مسائلنی تنویر
و توضیح ایدرک استقبال بولجیلفی اولججه تحت امنیتہ آلمی ممکن!
نمی ایدہلم کہ وطنمز، استقلال سیاسیتی غائب ایتمہ دن اول بوکسین
ضیای ارشاددن تماماً مستفید اوله بیلسین ! (صباح الدین بك ،
مسلك اجتماعی و پروگرامی ، صفحہ ۶۵) »

۱ = علم اجتماعك منشأ لری و اصولك باشلانغیچى

(فرمده ریق لوبلهی) مشاهدات اجتماعیه ده بولمقی مقصیدیه اجرا
ایتمش اولدینی سیاحتلرک برنجیسنه ۱۸۲۹ سنه سنده معادن مکتبندن نشأت
ایندجه تشبث ایتمقدیر . او زمانه قدر حادثات اجتماعیه به وقوف نظریات
و تصورات دائرہ سنده آراشدیراییوردی . لوبلهی ایسه بو وقوفك علوم
طبیعیه ده اولدینی کی آنحق اصولی برمشاهده ایله استحصال ایدیله بیله جکسه
قانع ایدی . آوروپاده و آسیا حدودنده یکریمی سنه دن زیاده مشاهدات
اجتماعیه جمع ایتمک اوزره طولاشدی . (لوبلهی) بو مشاهداتی اک باشلی
انری اولان (آوروپالی ایشچیلر - Les ouvriers européens) نامنده کی

[۱] علم اجتماع حقیقده بخل فقط تام بر فکر و برملک ایچین (ادون ده بولن) ک
« علم اجتماعك حال حاضری » عنوانی اثرینی بو جزده انظار دفعه وضی تفسیر
ایتمک . ترجمه سی رفقای مساعیزدن احمد واحد بك طرفندن وجوده کتیرلشدیر .

- كتابه درج اتمشدر . ايلك طبى ۱۸۵۵ سنه سنده ، ايكنجى طبى ايسه
توسيع ايديلهرك ۱۸۷۹ ده انتشار ايدن بواثر بالاخره عين پلانه توفيقاً نشر
ايدلش اولان (ايي دنيا ايشجيلرى - Les ouvriers des deux-Mondes)
كبي يكنسق بر جر چيووه كوره وجوده كتير يان (عائله توصيف خصوصيلرى) ندن
عبارت بولونمقده در .

اصول اولمايىچى علم وجود بوله ماز؟ هر علمك قيه قيه ده اصولك دكر ندن
عبارت در . آدر ديك ايشمير توصيف خصوصيلرنده كي اصول ، علم اجتماعك
تاسسندن اول وضع ايدلمشيدى . بوندن اصل مقصد ، علمى وار ايتمكدى .
بنا عليه تمام اولسى ضرورى بولنان بواصولى (لولبه ي) آنحق بر سلسله
تصحيحاتى متعاقب وضع ايدم بيلمشدر كه بوعلاوه و تصحيحلر هنوز تاسس
ايتمكده اولان بر علمك ايلك تردد و تجربيلرني بك ابي ارانه ايدر .

(لولبه ي) ك احداث ايتديكي توصيف خصوصى جر چيووه سى بدايتده
آنحق ارقامله افاده ايديله بيان و عائله بودجه سنه كيره بيان حادثاتى احتوا
ايتمكده ايدى . بر آرزو كره بومعلومانك كفايتسز لكيني و بوتون مشاهداتى
دقلم ارجاع ايمك غير قابل اولدينى تقدير ايدمرك بودجه نك باشنه مشاهده
آلته آلنان عائله اعضاسنك احوال خصوصيه لرني تعريف ايدن مشاهدات
اوليه ، سرنامه سى آلنده بر قسم درج ايتدى . فقط چوق كچمهدن ديكر
بر نقصان نظردقنى جلب ايتمشدى : عائله خارچنده و اونك فوقده قالان
دها عمومى بر طاقم حادثات نظردن قاجيور؛ بونك ايچينده بودجه ده تشكيلات
اجتماعيه ده اهميتلى حادثاته ، شالان اشارت خصوصاته ، تقديرات و نتايجه ،
داير حاشيلر علاوه ايتكي تنسيب ايتدى .

بر برينى متعاقب علاوه ايديلهرك يكدى كرينه ابي ربط ايديله مين قسملردن
وجوده كلش اولان بو جر چيووه مشاهده اصولك باشلانمقچنه حاكم اولان
ترددلى كوسترمكده در .

شو مختصر ایضا حاله اکتفا ایدر تفصیلات ایچین قارئه موسیو (بول دو روزیه) نك (علم اجتماع مکتبی و اصولی) نام تدقیقی توصیه ایدرز. [۱]
 موسیو (روبرینو) علم اجتماع رساله سنك عین نسخه سنده کی دیگر بر تدقیقه بو ناتمام اصول تحلیلك نه صورتله (لوبله ی) ی عائر مفسرینك غیر مجموع بر تصدیقه سوق ایتدیكنی ایضاح ایتكده در. حادثات اجتماعیه عائله نمونه سنك تأثیرات شدید سینه معروض بولوندیغدن اساسده کی بو خطا و خامی حازدی؛ نه کیم سلسله حادثاته عکس ایتدی.
 خلاصه (لوبله ی) ك بوتون آری و واصل اولدینی نتیجه لرك کافی سی هنوز طاسار لائمه قد اولان بر اصولك کفایت سزلکی آثارینی طاشیر.

۲ - اصولك تکمیلی: فهرست اجتماعی

اصول اجتماعی به محروم اولدینی وحدت و ایجازی و بر مکتب شرفی ۱۸۸۶ ده (فهرست اجتماعی - Nomenclature sociale) بی وضع و تأسیس ایدرك (هازی دو تورویل) احراز ایلشدر. [۲]

(فهرست) ك حصوله کتیردیکی بویوك ترقی بر جمعی تشکیل ایدن مختلف هیئتلی عناصرینه تفریق و بوهیئتلی بر تسلسل طبیعی ابله ترتیب ایتمش اولمقدور. بو صورتله علم اجتماع ك مغلق و گرفت حادثاتی اشکال بسیطیه

[۱] علم اجتماع مجموعه سی، دوره ۲ جزء ۱.

[۲] (هازی دو تورویل) ك مساعدی حقنده علم اجتماع مجموعه سنك بوقاریده اشارت ایدیان نسخه سنده معلومات موجودر. (اصول اجتماعی) بی ایضاحه تخصیص ایدلش اولان اونسخه فهرست اجتماعینك نام بر لوحه سی ده احتوا ایدر. علم اجتماع مجموعه سنك ۱۰۲ نجی نسخه سی تشکیل ایدن Guide pratique de science sociale عنوانی اثره دخی فهرست اجتماعینك بوتام لوحه سی مذیلدر.

ارجاع ایله بونلری آیری آیری تدقیقه و یکدیگرله مقایسهیه مساعد بک
دقیق وحساس برآلت تحلیلله تمکک ایدیور .

فهرست اجتماعی یکرمی بش بویوک حادنه صنفیه بونلرک انقسام ایتدی
اوج یوز یکرمی آلتی عنصری احتوا ایدر . (بویکرمی بش حادنه صنفیه
مناسباتی اراانه ایدن برلوحه مسلك اجتماعینک ایکنجی جزئه درج ایدلشدی .
بوجزئه وضع ایدیلن جدولده ایسه هر صنفک محتوی اولدینی تالی قسملر
کوسترلشدر) .

بو (فهرست) بر جمعیتی المکک اولریشلی بر قابوره و یاخود جمعیتی عادتا
طامله طامله تقطیره مساعد بر اندیقه و یاخود جمعیتک الک کوچوک اقسامی
کوردمکک و بونلرک الک درین انسجه سی مطالعهیه یارار بر برتوسوزه تشبیه
ایدیله بیلیر . اوتوز اوج سنه دن بری فهرستک علم اجتماعه تأمین ایتدیکی
ترقی (اصطلاحات کیمیری - Nomenclature chimique) نک کیمیایه تأمین
ایتدیکی ترقیه ممالدر .

بوراده (فهرست) ی علی التفصیل تدقیق ایتک ممکن اوله میه جغندن
بالذات (هازی دوتورویل) طرفندن ویرلش اولان ایضاحاتی اختصار
ایدرک ، جمعیتک تام بر ترتیبی تشکیل ایدن ، یکرمی بش صنفی مختصراً
کوسترملکه اکثفا ایده جکزر .

برنجی صنف ، جمعیتک ایچنده یاشادینی زمین طبعینک کافه خصوصاتی
احتوا ایدر : ارض ، تحت الارض ، هوا ، محصولات نباتیه و محصولات
حیوانیه ؛ یعنی حادثات اجتماعیهیه طبعینک احضار ایتدیکی صحه ؛ جمعیتک
تأسی ، حق موجودیتی ایچین موضوع مادی شرائط ابتدائیه . زمین عادتا
جمعیتک شکل ورن بر آلتی قالبی مثابه سنده در ؛ بناء علیه حادثات اجتماعیه نک
تصنیفی زمیندن باشلامق ایجاب ایدر .

حادثات اجتماعیه نک ایکلمهی صنفی انسانک معنی نه ، یعنی مادی سعه
وأن ایشه متعلق حادثاتی احتوا ایدر . انسان طبعینک بخش ایتدیکی منابعدن

استفاده ایله بونلری احتیاجاته تخصیصه وکندینه خادم قیلمغه چالیشمادینی حالده بونلرله هیچ برقیق یوقدر . بناء علیه زمین بخشی ایله يك یاقیندن مناسبتدار بر سلسله حادثات موجود . سی زمیندن محتساج اولادینی نیئی چیقارمق ایچین انسانک اجرا ایتدیکی عملیه در . شواعتبار ایله زمینک متبعی دیمکدر . بوصفده کی حادثات اجتماعیه برنجی صنفه يك صیق بر صورتده مربوط بولنور .

اوجمقی صنف حادثات ملك . متعلقدر . ملك سعيك طوغریدن طوغری به وبالضروره تولید ایتدیکی بر حادثه اجتماعیه . انسانک (سی) دن مقصد یکانه سی بر محصول طبیعی بی کندی احتیاجه تخصیص ایتمکدر . انسان جهد وغیرتک نمره سندن محروم اولق ایچین چالیشماز . محصولندن مستفید اولق اوزره ایشله نیان طوبراغه متصرف اولق احتیاجی ده بورادن نشأت ایدبور . سی ایله ملكك علاقہ سی اودر جده در که هر برده ملك ، سعيك ایجاباته کوره تأسس ایدر .

(ملك) ك لك باشلی قسمی اراضی در . بوصفی متعاقب فهرست ده امراال منقولہ ، اهرت و تصرف کلیر . بونلر حادثاتک درونجی ، بشمی و آلتجی صنفلرینی تشکیل ایدن اهمقی دهآز ، یاخود دهآ قرارسزویامنضم بر ملك تشکیل ایدرلر .

زمین ، سی و ملك (وسائط معیشت) نامی ویریه بیان بر مجموعه وجوده کتیرر .

(وسائط معیشت) ی تدقیق ایدرکن بونلرلك عین نسله منسوب انسانلرلك اشتراك مساعیسی ایجاب ایتمکله قالمایه رق انسال متوالیه آراسنده اتصال ودوامی ده ایجاب ایتدیکنی فرق ایتمک قابل اوله ماز . نوع بشرک درامی مسأله سی ایسه عائله ایله حل اولونور . بوندن باشقه عائله وسائط معیشتک مقابلی بولنان طرز معیشت ایچین ، یعنی منابع معیشتی استعمال ایتک اوزره ، وجوده ککش برهیندر .

زمین (محیط طبیعی)

- ۱ بر وصولر .
- ۲ بر آبی .
- ۳ هوا .
- ۴ محصولات نباتیه .
- ۵ محصولات حیوانیه .

سعی

- ۱ محصولات طبیعی بی مایل
- (رعی ، صید ، اقتطاف) .
- ۲ استحصالی
- (زراعت ، اورمانچاق ، معدنچیک) .
- ۳ اعمال .
- ۴ نقلیات .

ملک

- اراضی خالیہ .
- ۱ من جماعۃ ملک .
- ۲ عائلہ ملکی .
- ۳ باترون ملکی .

اموال منقولہ

- ۱ حیوانات اہلیہ
- ۲ ایش آسانی
- ۳ اوشیاسی
- ۴ اشیای ذاتیہ

اجرت

- ۱ عقد .
- ۲ اجرتک نوعی .
- ۳ اجرتک مقیاسی .

تصرف

- ۱ تصرفک نوعی .
- ۲ تصرفک یارد مجبوری .
- ۳ صورت استعمالی .

عائدہ

- ۱ شیخی .
- ۲ پاپا .
- ۳ آنا .
- چو جوقلر .
- ۳ پاپا او جاغندہ متأهل اولاد .
- ۲ نیم شیخی .
- ۴ (شریک وارث)
- انتخابی .
- ۵ مجرت ابدنلر .
- ۶ بیکارلر .
- ۷ خدمتچیلر .
- ۸ اختیارلر .
- ۹ علیقلر .
- ۴ غیر مستقر

طرز معیشت

- ۱ غذا .
- ۲ مسکن .
- ۳ البسہ .
- ۴ حفظ الصبرہ .
- ۵ اکلتجہلر .

صفتات معیشت

- ۱ منشألر (پاپا و آمانک) .
- ۲ مهم حادثہلر .
- ۳ تشوشات .

صحابت

- ۱ شیخ .
- ۱ جماعت تجلی (ایش جماعتی) .
- ۲ دستکاه صاحبی ایشی .
- ۳ کوچک باترون .
- ۳ بویوک باترون .
- ۴ حصہ دارلر شرکائی .

بجارت

- ۱ دستکاه صاحبی تاجر
- کوچوک تاجر .
- ۲ بویوک تاجر .
- تجارت شرکائی .
- ۳ مستخدمین (تجاریہ) .
- ۴ بائقہ .

مرآت فکریه

- ۱ شرائط حیاتیه دن متولد حراثت فکریه .
- ۲ ارباب معرفت (صنایع فکریه)
- ۳ صنایع فکریه هیئتلی .

دینیه

- ۱ غیر رسمی دین .
- ۲ رسمی دین .
- ۳ هیئات دینی .
- ۴ مذاهب مختلفه اربابنک مناسباتی .

جوار

- ۱ مسکنلرک یاقینانی .
- ۲ جوارلک وسعتی .
- ۳ جوار مناسباتنک انواعی .
- ارکان اجتماعیه .
- جنتلمن .

منافع عمومی هیئتلی

- ۱ منافع مشترکه هیئتلی .
- ۲ امور خیریه هیئتلی .
- ۳ مختلط هیئتلی .

ناحیه

- ۱ حدود و تقسیماتی .
- ۲ اموال و منافع مشترکه .
- ۳ آسایش عمومی خدمتی .
- ۴ قیود و تکالیف .
- ۵ اهالی و مکلفین .
- ۶ آسرها و امورلر .
- ۷ اداره .
- ۸ تقییش .

- ۹ دهه موقراسی .
- یوقاریدن کان مداخله .

ناحیه انحصارلری

(ناحیه دن دوله قدر همان همان عین تقسیمات) .

بلده

ایالتنک جزئی مملکت

ایالت

دولت

عرقنک انتشاری

- ۱ اجتماعاً هجرت .
- افرادنک هجرتی .
- کوجیه استیلاسی .
- استعمار زراعی .
- استعمار تجاری .
- ۲
- ۳ خالی اراضیده برلشمه .
- مسکون اراضیده برلشمه .

اجنبی

- ۱ خارجده طو لاشان برلیر .
- مسافر اجنبیلر .
- ۲ اجنبی مهاجرتی .
- ۳ اجنبی عرقله مجاورت .
- ۴ اجنبی عرقلرک رقابتی .
- ۵ الحاقلر .

عرقنک تاریخی

- ۱ حادثات حاضر دن تاریخی منوالری .
- ۲ عین حادثاتنک مختلف زمانلرده کی نتایجی .
- ۳ عرقنک تاریخی تحولاتی .
- ۴ محلی اسکی عرقلرله مقایسه .

عرقنک موقعی

- ۱ عرقنک دنیاده کی وظیفه حاضرده سی .
- ۲ منئل حادثاتله مقایسه .
- ۳ اصلاحات .
- ۴ عرقنک استقبالی .

بوحال بڑى عائله چر جيوه سنى وافرادی آراهنده کى مراتبى تدقيقه سوق ايدر. بناءً عليه عائله حادثات اجتماعيه نك برنجى صنفى تشكىل ايدر. (سى) و (ملك). متعلق حادثات تعميق ايديلهجه كوريليركه، بونلر عرق بشرىك مخصوصاتندن اولان برشى ايله قارشىلاشمسه بردوام اوله ميه جق. بوده انسانى بشيكده ياقالايان وهركون حياتك كافه خصوصاتنده كنديسزه ياقيندن حكرمان اولان برنفوذك تاثيريله چوجوقلرك بعض قواعد حركت اكتساب ايدرلك يتيشمه سيدر. وسائط معيشق تأسيس وادامه يه قادر اوله بيلمك ايچين عرقك تابع قالمسى ايحباب ايدن بو عليه، اقسام متفرعه سى - فهرست اجتماعيك نالى قسيماننده ارانه ايديلن - دائمى بر ده قانيزماه نك حركاتى سايه سنده اجرا ايدلمكده در. جمعيت بشريه ينى وجوده كتييرمك اوزره حادثات معنويه وماديه نك صبقى صبقى به برلشمه سى بوراده هر بردن زياده كندىنى كوستيرير.

عائله دن صوكره بونك طرز معيشتى كليز. يعنى غذا، لباس، مسكن الى اخره كه بونلر حادثاتك سكرنجى صنفى تشكىل ايدر. بوصف، وسائط معيشتك مقابل جهتيدر. واردانه نظراً مصارف، استحصاله نظراً استهلاك نه ايسه وسائط معيشته نظرآده طرز معيشت اودر. سى ايله ملكك نتيجه سى و غايه نه ايسيدر.

حادثاتك طفرزنجى صنفى صفات معيشت دن تركيب ايدر. بونلر طرز معيشتك شرائط معتاده سنى ايلك ويا فسالغى موجب اوله جق صورته اخلاص ايدن حادثاتدن عبارت بولونمقده در؛ وبوندن طولايى هان طرز معيشتى تعقيب ايدر. تولدات، اولادك ايشه يرلشمه لرى، نقل مكان، قضا وخسته لقلر، مسن ويا معلوللرك ايشدن چكيلمه لرى، وفيات، فلاكت ومصيتلر، تعطيل اشغال، بورجلر الخ كى.

حادثات اجتماعيه نك شو مختلف صنفلىنى مشاهده ايدن بر (مدقق) عائله لردن چوغلنك اكثر احوالده بوكسك قابليتله، اسباب تروته مالك كي مسه لره صغينمق مجبوريتنده قالدقلىنى كورير. بونلر يا سعيك تنظيم واداره سى،

یا ملک ثمره دار اولسی ایچین یاخود اسباب معیشتک کفایتسزلیکنه چاره ساز اولق اوزره مداخله ایدرلر.

بوصورتله (صوابت — Patronage) نامیله اونجهی برهادرآت صنفی تشکیلی ایدرکه بوصفده — ایشچی عائله سنه نه شکلده معاونت ایتدیگی آراشدیریلان — « باترون » عائله لر مطالعه اولونور .

باترون عائله لرك مداخله سی ده یالکیز باشنه اولمایور. بونلرده مختلف اوج زمره متخصصک معاونتده مراجعت ایدرلر. خصوصی، نادر قابلیتلی حائز اولان بو اشخاص صحابتک نوعما یاردیمچیلریدر .

اوده برنجی، اوده ایکنجی و اوده ارینجی هادرات صنفلرینی وجوده کتیره ن بویاردیمچیلر : تجارت، حرانت، فکریه و دییور. بوراده موضوع بحث اولان دین، صرف حد ذاتنده، تشکیلات اساسیه سی، هیئت روحانیه سنک ترتیب حقیقی، تعلیمی و عبادتی الخ اعتباریله مطالعه ایدیلان دین در . یوقسه حادثات دینیة تظاهرات سائر اجتماعیه نك کافه سنده نمایان اولور و هر نروده تظاهر ایدرسه قید ایدلک ایجاب ایدر .

بونقطه یه کئنجه، مدقق مطالعه ایتمش اولدینی هیئتلرك اوستنه قونان وانلرك نفوذینه معروض قالان ده واسع، دهامرکب هیئتلرله قارشیلاییر. بوهیئتلر بزی حیات عمومییه نك تظاهرات مختلفه سنه ایصال ایدمچکدر .

بونلری یالکیز تعداد ایدمچکز ؛ زیرا معنایینی وحدانات اجتماعیه نك ترتینده اشغال ایتدیکلری موقعی آکلامق قولای. بوهیئتلر بوجه آیدر : **جهوار**، یعنی یکدیگریله آرزجوق مناسبت ادامه ایدن، علی الحسوس عین منطقه ده بولان اقامتگاهلرینک قریقی طولایسیله مناسباته قوبولان اشخاص هیئتی، منافع عمومییه هیئتلمری یعنی معین، مثبت و صریح تمهیداته مستند برنوع جوار تشکیل ایدن منافع مشترکه وامورخیرییه هیئتلمری؛ بوندن سوکره تشبثات خصوصیه یه ترك ایدلمه یین ضروری هیئتلر کلیرکه بونلر بالخاصه حیات عمومییه وجوده کتیریر : **ناهی**، **ناهی** **انجاردلی**، **بلده**، **مملکت**، **ایالت**،

دولت . بوسوكنجىسى حادثات اجتماعىەك يكرمى برنجى صنفى تشكىل ايدر . بوسورتله زميندن دولته، يعنى لك ابتدائى وبسيط حادثه دن ديكر حادثانه لك زياده تابع ولك مركب حادثيه واصل اولان بر ترتيب مساعد تعقيب ايتش اولدق .

بونقطه يه واصل اولونجه بر جمعيت اشاغيدن بوقارى به طائينمش بولونيور . آرتق خاريجى وتاريخى فعاليتك تدقيقى قاليركه جمعيتك بذه اساسيه سى حقدنه اكتساب ايديلان وقوف سايه سنده بوكيفيتلرك ده ايضاحى قابل اوله جقدنر . ايشته صوك دوت وقوعات صنفك موضوعى بودر : عرقك اقتصادى يعنى هجرت واستعمار حادثه لرى ، مناسبات خارجه يعنى عرقك ساز عرقلرله مناسباتى ؛ عرقك تاريخى كه، حادثات حاضرەك اصولى تدبى سايه سنده يك زياده تنور ايدر وديكر طرفدن تاثيراتى دوام ايتمكده اولان برطاقم اسبابك تعيينى تسهيل ايلر ؛ نهايت عرقك موقعى كليز . باشلادينى تحليلى بوراده اكال ايدن مدقق ، تبشع ايديلان اجتماعى نمونه لك دنيا ده ايفاييتديكى وظيفه لك ماهيتى تعيين ايلر ، اصلاحات لازمه نى قيد ايدر وماضى ايله حاضر حقدنه كى مكنتسباتيله تشريح ايتديكى جمعيتك استقبالى حقدنه استدلالانده بولونور .

فهرست اجتماعينسك ويرديكى ايلك نتيجه (لوبله ي) لك يكديكرندن تمامآ آيرى اولان اجتماعى نمونه لرى عين زمرة ايغنده قاريشديرمش اولديغى اوكرەك اولمشدر . يك ابتدائى اولان تحليلى (لوبله ي) . آره ده كى فرقلى احاطه وتشخيص امكانى ویرمامشدى .

(لوبله ي) دن صوكره بزلرده بر جوق سنه لر بوخطاده ثبات ايتدك . تدقيق ايديلان حادثانك لوبله يك تاسيس ايتديكى زمرة له مشكلانله كيرديكى صوكره لرى براز سزوردق . فقط برطرفدن اتادك اثرينه اولان حرمت ، ديكر طرفدن بو مشكلانك بالاخره ده اكمل بر طرزده اجرا واداره ايديله ك مشاهدات ودها دقيق تحليلانله زائل اوله جنى اميدى بزي توقيف

ایدیوردی . معلوم در که علومده بك چوق تانی ایله حرکت ونفسه بك آرز
اعتماد ایتمك ایجاب ایدر .

(لویلهی) ك دوشدیکي خطای اساسی بی تعین ایتمك آنجق ۱۸۹۴
سنه سنده قابل اولدی و بو صورتله اثری تصحیحه موفق اولدق .
بوکون و علم اجتماع ، یالکیز بك زیاده توسع ایتمش اولمقله قلبه رق ؛ عین
زمانده کاملاً تجدد ایتمش بولونمقده در .

علم اجتماع ایچین حقیقی بر تجددك مبدأ حرکتی اولان بونتیجه لر علم
اجتماع مجموعه سی معاونین تحریریه سیله طلبه مزك نوروجه ، آلمانیا ، سوئیس ،
جنوبی جزایر ایله مخرای کیرده ، پیره نه ایالتلرنده ، انکلتزه و متحده آمریقا ده
الخ .. اجرا ایتمک لری مقایسه سیاحت لری نتیجه سنده الیه ایدلشد .
بونتیجه لرینه مجموعه نك معاونین تحریریه سی طرفندن بلا فاصله تعقیب ایدیان
وزمان حاضرله ماضینك اك مختلف جمعیتلرینه تعلق ایدن بر سلسله نتیجانه
معاینه و تحقیق ایدیله رك توسیع اولنمشد .

۳ - اصولك تطبیق : فهرست اجتماعی

ناصل استعمال اولونور ؟

آوردیالی ایشیملر و ایکی دیا ایشیملری توصیف خصوصیلرنده یالکیز
حادثانك قیدیه اکتفا اولونیوردی ؛ حادثانك یکدیگریله اولان علاقه و مناسبتی
ادرا که امکان یوقدی . زیرا بر طرفدن تحلیل ناتمام ؛ دیگر طرفدن توصیف
خصوصی چرچیه سی تحلیل ایدیان عناصر مختلفه آره سنده اصولی مقایسه لر
اجرا سنه مسا عد دکل . بوندن طولاییدر که توصیف خصوصیلر ایلریده
قوروله جق مجهول بر بنا ایچین احضار ایدیان لوازمات تأسیسیه حائده قلمش
و هیچ بره مدقی یتیشدیره مامشدر .

(لويله) بيله آنجق بك شخصى وخصوصى برسى ايله ، عادتا كهانت قىيلندن نذجلر وقانونلر استخراجنه جالشمش ؛ فقط بولنردن ده بوكون اثر قالماشدر . اووقت تحليل ايله تركيب آرمسندن رابطه يوقدى . بونك ايچيندركه ارباب علمدن بولونديغه شبه جائز اولمايان (لويله) . اكثريت خلق طرفندن بر نظريه جى ، همان همان خيالى وموهوم بر اصلاحات اجتماعيه مسلكى مؤسسى صفتيله باقىلدى .

فهرستك و برديكى بوبوك نتيجه ، يالكز تحليلك تكملنى موجب اولقله قالمايه رق ، عين زمانده حادثات مختلفه نى مقايسه ايتك وبونلرك بكم بكمى اوزرينه ابرالتركلرى (تأثير- répercussion) نرى تعيين ايتلك امكانى بخش ايتمش اولمقدر . مشاهدنهك غايه نهايسى و (علم اجتماع) ك اساسى ده بودر .

جداً دقيق بر آلت فيه اولان (فهرست) بو عمليهك صحتله وعادتا ميخانيكى بر طرزده اجراسنى تأمين ايدر .

ايسته آز مغلق : علم اجتماع چه بك معروف بر مثال : آسيانك مركز يايه سنده كي سقيلم منطقى بر زمين نمونه سى اوله رق آله م . بو زمين فهرست اجتماعينك تقسيمات مختلفه سنده عرض ايديلنجه آينده كي باشليجه (تأثير- Répercussion) لر فرق اولنور .

۱ سعييه تأثير : كوجه چوبانلق ، چونكه اوزون قوراقق دورلرندن و اراضينك ارتفاعندن دولايى سبتلر زراعته غير صالحدر ؛ ديكر جهندن صرف عيالى اعمالات ، چونكه يكديكرندن اوزاق وآبرى بر حالده ياشايان حاله لر ، محتاج اولدقلرى هر شينى ، بالذات اعمال ايتك مجبوريتده در .

۲ ملكه تأثير : اراضيه مشترك تملك ، چونكه كوجه لر اراضينك محدود بر قسمنه تصرفدن زياده سبتده سر بست طولاشميه محتاجدر .

۳ عائد به تأثیر : عاقله نك شينى شكلده اولسى، چونكه اوتلاغل وسقى خالى اراضينك چوقللى، اسكى جاديرلر ياننه يكيلىرينك قولايجه علاوه ايديله بيلمسى، عيى عاقله به مذسوب برجوق (أو - Ménage) لرك براشمه سنى تأمين اينديكى كې ضرورى ده قيليور .

۴ حيات عموميه به تأثير : قواى عموميه نك فقدانى ؛ چونكه عاقله لرك سيار بر عاقله بولملىرى، آره لرنده ثابت مناسباتك تقررينه، منافع ومصالح مشتركى بر ابرجه حل ايچون اوزلاشمه لرينه مانعدر . بناءً عله (شينخ - Patriarche) بابا، معلم، رئيس روحانى، حاكم و حكمدار وظيفه لرې عهده سنده جمع ايدر .

• عرقله اغشايينه تأثير : كوچه لك حياتندن و (آت) ك دائمى صورتده استخدامندن طولاي (انتشارده بيوك بر سهولت) . بوتون عاقله افراديله اجرا ايديلن تاريخى مشهور آقنلر بوندن نشأت ايدييور. الخ. الخ. - دها برجوق (تأثير) لر واركه بوراده ذكرندن صرف نظر ايدهلى (۱) .
الحاصل نتايج عموميه اوله رق : ۱ جماعتك حاكيت صرفه سى ؛ ۲ .
اجتماعك تضيق دائمى آلنده كوريلن جهده و تشبث شخصيه عدم قابليت ؛ ۳ جماعت حياتنك زبونى اولان شرق اقوامنك مادونى .
بوتون بو نتيجه لر شونك وبسيط حادثه اوليه نك (تأثير) لرندن عبارت موصراً اوت بيشيريره بر سقي زمينى ،

فقط حادثات اجتماعيه عموميت اوزره بويله فوق العاده بسيط بر ترتيب ايله تسلسل و تعاقب ايتمز . همان ا كثريله اسباب متعدده نتيجه سيدر وغير منتظر امتزاجلر و مركب (تأثير) لرله يكدىكرىنى جذب و تمقيب ايدر .
(لوبله) بو كرفت موضوعى علمى بر صورتده آيره جق واستخراج

[۱] بو لوحه بى نام اوله رق مطالعه ايچون آدمون دهمانك بولار عنوانيله لسانزه نقل ايدلش اولان اثرينك برنجى جلدينه مراجعت . (برنجى باب) .

ابتديكى نتيجه لرى تحقيق ايده جك واسطه دن محروم ايدي . بوكون ايسه تفريق عملياتى عادتاكندى كندينه اجرا ايدن آلت المزدده بولتيور .

بونك ايچين ايلك اوچك مختلف حادثاتى فهرستك صنفلرینه كوره توزيع ايده نك كال دقنله آيرملى ؛ صوكره حادثه لرك هر برى صره ايله صنفلرك جله سنه آيرى آيرى عرض اولنه رق آتيدمكى خصوصات آراشديرلمليدور :

۱ بو حادثه بو صنفه بر تأثير اجرا ايدىيورمى وناصل ايدىيور .

۲ بو صنف بو حادثه يه بر تأثير اجرا ايدىيورمى وناصل ايدىيور .

تفسيردېكرله ، ايلك صنفدن صوك صنفه قدر توزيع ايدلمش اولان حادثات اجتماعيه دن هر برينك ديكرى اوزرينه اجرا ايده بيله جكى تأثير ويا عكس تأثير تحرى ايديله جكدور .

علم اجتماع مجموعه سنده اثبات ايدلمش اولان تأثيرلردن زمين ايله سعيدين تولد ايدن بعضيلرني مثال اوله رق ذكر ايده لم :

زيمينك تأثير لرى . — سعيه تأثير : چينده صارى طوبراغك فيض وبركتى چوبانلرك ، دائما مشكلا تله وقوعه كان ، زراعتيه انتقالى تسهيل ايتمشدر . — چولده چوبانلق آنجق دوه ايله اجرا ايديله بيلير . — فوق ، اسكيمولرك (عن جماعة چاليشمه) ده بر دوام اولمه لرينه يارديم ايدر . — بزون كې سورو ايله ياشايان حيوانلر آوجى بوروز (شمالي آمريقا يرليلىرى) لرده قبيله هيئتى ادامه ايلر . — آمازون اورمانلرى حيواناتى كې منفرداً ياشايان حيوانلر آوجى جماعتى طاغيثير . — (چه چه) دينلان سينك (بو سينك آت واينى اتلاف ايدر) آفريقانك بر قسمى چوبانلقه قابامش واهالى يى آوجى حالده براقشدر .

ملكه تأثير : هانويورانك شمالده شرائط ارضيه كوچوك مالكانه لرك تاسسى تسهيل ايتمكدور . — جنوبى آلمانيانك مرتفع اولماقلى اراضى متروكه (بر ناحيه خلقى طرفدن مشتركاً استفاده ايديلان اراضى) يى چوغالتمشدر .

عائده تاثير: نوروج فيورلري بويجه طاغلمش اولان قابل زرع اراضى پارچهلري جماعى قيرمش وعائله لري (قارى، قوجه ايله كوچوك چوجوقلردن عبارت او) لره آريلغه اجبار ايتمشدر [تشكيل انفرادينك مذهبى].

صفحات معيشه تاثير: (زورا) ده اقليم داء الكسولى آرتدبرير.

مبارزه تاثير: افغانستان طاغلري يغمماكر عسرتلك تشكلى موجب اولمشدر. نوروجك شرائط طبيعىسى منزوى مسكنه وجود ويريبور. اسويچر ده آلپ لرك عوارضى مسكنلرك واديلردينده طويلانتمه سنى انتاج ايدر. حيات عمر ميره تاثير: بوناده طاغ مملكتك مدنيت قديمه سنى ايضاح ايدن محارب متقابلر نمونه سى وجود ويرمشدر. طاغ اسپارطه لك صرف عسكرى اولان تشكلى حصوله كتيره مشدر. اسويچر مملكه طاغلق اولمى طبيعى بر زادكان صنفه صاحب اولمى اشكال ايدرك ممثللري احادناس آردسندن آرامغه اجبار ايدر.

انتشاره تاثير: طاغلق حواليدن چيقان آلمان مهاجرلرينك فقرى هجرت ايتدكلري رك محيطى اينچنده قاينا يوب كيمه لري موجب اوليور. مناسبات ماره ميره تاثير: آلتون معدنى احتوا ايدن اراضى اهالينك تهاجنى تحريك ايله استعمالى تسريع ايدر.

سعيك تاثيرلري. — سعيه تاثير: چويان جماعتلري اعمال كرده لري اولان مصنوعاتى ادخارده و بونلري اصلاحده هيچ بر منفعت كورمز. — (زورا) ده حيات راعيانه لك بوش وقتلري، و وسائل معيشتك محدوديتى اهالى نى فضله اوله رق صنايع ايله اشتغاله سوق ايتكمده در. — آفريقا ده مانيوفا زراعتى آوجينك چفتيجى حاليه كچمى سنى تسهيل ايتمشدر. — شكر قاميشى زراعتى وسائل نقليه نى انكشاف ايتدبريور. وسائل نقليه لك انكشافى (محصولاتك هر نوعى يثشدير مكله اشتغال ايدن

بر زراعت (Culture intégrale) برینه (معین بر محصول ایله اشتغال ایلین زراعت Culture spécialisée) ی اقامه ایتمک سوق ایدر. — عملیات مرکب اولمستدن طولانی شکر قامیشی (بووک زراعتی) ایجاب ایتدیر یور. — اسویچر ده مرعالر هیچ برسی استازام ایتمدیکی ایچین (بورژوا جماعتی) تصرفنده در. — ملکه تأثیر: برنج زراعتی طوسفانا چفتجیلرخی تجربه ملکه سوق ایدر یور. — رهن وادیسند، باغچلق ملک پارچه لایمی نتیجه سی تولید ایدر.

عائده تأثیر: قادیق موقی، زوجنک اداره ایتدیکی دستکاهدن باشقه بر دستکاه اداره ایتدیکی نسبتده یوکسلیر. — بروتون ساحلنده بالقجیلک و کجیلک، زوجی اوزاقلاشدیر مق صورتیله قادیق موقی یوکستور؛ قادیق آوک اداره سی درعهده ایدر وارک اوزرنده نفوذ صاحبی اولور. — زراعتله آوک اهمیت متناسبه سینه کوره شمالی آمریکا یرلیری آره سنده تعدد زوجات، تعدد ازواجک یاخود وحیدالزوجیلک غالب اولدیغی کورولیر [۱]. — برنج، جای ودوت زراعتی چینه عائله جماعتک دوامنه سبب اولور. — زراعتک انکشافی بلغارستانک شیخی عائله لرنده رئیسک حاکمی فوقده بر جماعت مجلسک تشکلی ایجاب ایدر یور. — (زورا بهرنوا) ده چووانلقدن صنعته کچیلدیکی نسبتده بدرك حاکمی ضعفه اوغرار.

مرانت فکر برینه تأثیر: بیژون آوی (پوروژ) لرك حواسی تکمل ایتدیر مش و جالب دقت بر فراست صاحبی اولمیرینه سبب اولمشدر. — دینه تأثیر: بلاسچلرك چفتجی اولسی اورانوس وسیهل خرافه لرینک سبب وجودی اولمشدر. — ودا جمعیتده (هند) ثروت، حیوانات اوزرینه دکل، حیوانات استحصالی اوزرینه مؤسس ایدی. بو حال قربانک آتشله اجرا ایدلمسی موجب اولمشدر. — بسیط جمعیتلرده قربانه مخصوص آیینلر سببه نظر آتعدیلانه اوغرامشدر.

[۱] بو جالب دقت تأثیرلره عائده مشاهدات (بولر) که برنجی جلدنده مندرجدر.

منافع عمومی بهیمنانه تأثیر : اسفا همایه سنک لزومی هندستانده زراعی
کوی جماعتلری نمونه اصلیه سنک ادامهنه ؛ بناء علیه ارتق قاپالی صنعتلر
تشکیلاتنک یعنی (قاست) لرك دوامنه سبب اولمشدر .

مبارزه تأثیر : مانیوقا زراعتی آفریقاده مردمخوارلنی ازاله ایتمشدر .
— برنج زراعتی (سن دومنیق) ده جماعتک ادامهنه سبب اولمشدر .

انتشاره تأثیر : کوجه چو بانلر حیات عمومییه تشکیلاتندن محروم اولدقلری
ایمجن تحت حاکمیتلرینه آلدقلری اقوامی اداره دن عاجزدرلر . — قیله لر
آده سنده کی حرب و مردمخوارلقه تلف اولان آوجی اقوام خارجه انتشار
قابلیتدن محرومدر . — اراضینک چوراقانی و منابع طبیعی بی تمیه ایتک
قابلیتک آزانی — مملکتدن اوزاقلاشمق ، منسوب اولدینی طاقدن آیرلق
وتشبتده بولونمقدن منفرد اولسنه رغماً — (بروتون) ی مهاجرته سوق ایدر .
بومثالارله اکتفا ایدم جکیز . مع هذا علم اجتماع شیمیدین بر حادثه نکه
دیگری اوزرینه وقوع بولان تأثیرلرندن بیکلرجه سی تعیینه موفق اولمشدر .
بنام علیه هر علمی مفکره بوندن بویله شو ایکی نتیجه مواجهه سنده در :

۱ — مادامک حادثات اجتماعی اراده بشریه تابع اولبارور و صرف
طبیعت اشیاء مقتضایه بکیمباری اوزرینه تأثیر و عکس تأثیر ابرابرور . شو
جمله در ، بومادانات علم برابردر .

۲ — مادامک بونانثیرلری علیدر ، تصنیف و ایضاً مساعیر صافغیرم
بر اصول ایدم وارددر . بنام علیه علم اجتماع برابردردر . و بیکلر هرهائیک بر
علمک اعتقاد ایتدیکلی عین اسباب بناء دهین صفتدر حقیقه مؤسدر .
مع مافیه اصوله تحت لازمه سی و برعکس ایمجن ایکی ترقینک ده حصول
پذیر اولسی ایجاب ایتکده ایدی .

اولا ، علمک حال حاضرین دائمی صورتده خبردار بولونمق ایمجن
الیوم معلوم اولان تأثیرلرک جمله سی اصول دائره سنده قید ایدم جک بر واسطه یه
احتیاجر واردی .

بو آنه قدر بونلر طاغنيق وعادتا بولونه مايه جق بر حالده (آوروپايي ايشجيلر)ك
آلتي جلديله ، (ايكي دنيا ايشجيلري) نك طوقوز جلدی وعلم اجتماعك
فرق جلدنده كومولش كي ایدی .

نايآء مشاهده خطالريني فرق ايدمه بيله جك وبونلري تصحيح ايدمه جك
دقيق برآلته ده محتاج ايدك .

(اجتماعي تأثيرلر مبدولى - Répertoire des repercussions sociales)

ايله بوايكي نتيجه استحصال ايدلدى (۱) .

بو (جدول) : ۱ - هر تأثيرك متنى ۲ - بونلري ايضاح ايدن
اسبابي ۳ - قيد وتحقيق ايدن آثار حقهده اشارتي احتوا ايدر .

تأثيرلر ك تصديفي فهرست اجتماعينك قديميانه تبعاً اجرا ايديله جك
وهر تأثير ، برى كنديسي حصوله كتيرون قسمده ، ديكرى ده كنديسنك
منجر اولديني قسمده اولق اوزره ايكي دفعه كوروله جك وبوصورتله ده
تجزي قولايلاشه جقدر .

شو تصديف مقتضاسنجه ، مائل (تأثير) لر عين قسملرده طولانلش
اوله جفتدن بوصورتله ، عادتا ميخانيكي وجدآ علمي برواسطه معاينه الده
ايدلش اوليور .

اكر عين تأثيرلر تكرر ايدرسه يكديكريني تأييد ايدر ؛ يكديكريني
نقض ايدرسه ايكي فرضيه به امكان حاصل اولور : يا غير صحيح مشاهدات
مواجهه سنده بولونيدير ، بوني سهولتله فرق ايتك ممكندر ؛ يا خود آره به
يكي برسانق حلول ايدمه ك تأثيري يكي براستقامته طوغري تبديل ايديور .
او وقت ايش ، بوسانقي تعين ايتكه وبوصورتله اوآنه قدر مجهول قالمش
اولان يكي بر تأثيري كشف ايتكه قالير . علومك كافه سنده ترقى آنجق
بوصورتله يكي عكس العمللر ك تعين ايله حصوله كاير .

[۱] (ادمون ده موان) حياتك صوك سنه لنده اصول اجتماعي به بو ترقى
تأمين ايتكه اشتغال ايديوردي . تأثيرات اجتماعيه جدول وفاتندن سوكره علم اجتماع
مجموعه سنك ۱۹۳۱ نجي جز اوليله نشر ايدلشدر .

بوندن باشقه خطا احتمالاتی شو ایکی سبيله آزالور :

۱. هر حادثه‌يك از سبيل ساده ارماعي ، چونكه حادثه اول امرده فهرستك تحليلنه معروض قالمش بولونيور . بناءً عليه متعدد تأثيرات ايقاع ايدمه بيلان وياخود مختلف تأثيراته معروض قالان مغلق حادثات اوزرنده جاليدشيلديغندن دهآ از خطايه دوشمك احتمالي وارددر .

۲. مدققك نوعي . بونلرك مزاج ، تمايل و نفعله نظرلرنده كي تخالف يكديكيري متقابلاً ابطال ويريئك مشاهده سي بالضروره ديكيريئك مشاهده سي مراقبه ايدر .

۴ . — اصولك نتيجه لري : اجتماعي نمونه لرك توصيفي .

براجتماعي نمونه تحليل ايدلاكدن صدوكره اونك توصيفي قالير . اجتماعي تأثيرلر هرولكي سايه سنده بو عمليات دهآ زياده قولايلاشير و اصول دائره سنده باييله بيلير . بو خصوصده اساسي بعض ايضاحات ويره لم :

۱ . مدقق معلوم اولانه (تأثير) لري آنجي مقام تأييده نمونه را قير ايره بكمدر .

علم اجتماعك استحصال ايتديكي نتيجه لر آلتشه ياقين جلدده طاعنيق و غائب ايكن اوآنه قدر تدقيق ايديان حادثات ايله هنوز تدقيق ايديله مامش اولانلري يكديكيرندن طوغري اوله رق تفريق ايتمه ك امكاني يوقدي . بو امكانسزلكك توليد ايتديكي تردددن طولايي حادثاتك كافه سي عين اعتبارله قيد ايديلور ، وضوح و جاذبه يي خللدار ايدمك صورتده تكرري و حادثاتك برآده يه ييفلمه سي موجب اوليورد .

اجتماعي تأثيرلر هرولكي معلوم ايله مجهولي تفريق ايدمك حقيق وشايدان

امنيت بر واسطه وجوده كثيرديكندن توصيف عمليه سنى وضوح لازميه اجرايه امكان حاصل اولمشدر .

۲. مرقى باخاصه ميراثه مبقاره مرقى يكي تاثيرلى كوسترمى ، علمك ترقىنى موجب اولدمى بونلردر .

بوتاثيرلى بوتون شرائطيله واسباب و نتايجنى ممكن مرتبه تماماً و صحيحاً تعين ايدرك مفصلاً توصيف ايلليدر . شوصورتله كركه مؤلف كركه قانلر مسئلهنى واضحاً كوره جك وعين دلائلى تكرر ايتكم وديكلمه مكدن قورتوله حقدردر .

۳. مرقى ترقىيه ايدمى هلكى عائلدرلى اولدمه يازمى بر فرضيه نظر انتخاب ايتليدر .

فرضيه اساساً علمى برواسطه در ؛ فرضيه سز علم اولماز . بر شيشى بولمى اييجين شمدى به قدر كشف ايديله بيلمى اولان الكابى چاره اوشيشى آرامقندر . دوشونمدهن ، تحريات لازميه توسل ايتمدهن نتيجهرلك كندى كندينه ميدانه جيقورمى نادراً وقوع بولور . مشاهدنى تنوير ايدمى جك فرضيه در ؛ اكر حقيقتيه مقارن دكل ايسه مشاهده نتيجه سنده تصحيح ايديلير وديكر بر فرضيه ياييلير .

بر علمك ابتدائى تأسسنده فرضيه قورمق دها كوچدر ؛ چونكه امتالدهن و مشاهيتلردن كافى درجه ده استفاده قابل اولماز . لكن علم اجتماع طرفندن شمدى به قدر جمع اولنه رق تاثيرات اجتماعيه جدولته درج ايدلمى اولان عظيم كنهله حادثات ايله بوايشك اجراسى يالكز داثره امكانه كيرمكه قانامى ؛ بلكه قولايلاشمى ضرورى اولمشدر .

مشاهده و تدقيق ايديله جك (نمونه) كهيشى كوزل انتخاب ايديله جك برده بر فرضيه مستقداً و مملكتك بارز اوصافى لك ايتى تمثيل ايدنلر آره سندن تفريق ايدليدر .

بوندن باشقه تدقيق و تحقيق ايجاب ايدن تاثيرلى ، وبالخاصه استخراج ايديله جك يكي تاثيرلى ينه فرضيه واسطه سيله بولمايدر .

۴. نمونه فرقلریه نظراً دهر سلسله نك اك بارز نمونه سرنه بر اید
توصیف ایدیلیر .

بر (مملکت) ك مختلف عائله لری ویا بر (ایالت) ك مختلف (مملکت) لری
توصیف ایدیله جكنی فرض ایدم؛ ایشه یارامایه جق و موضوعی تنویر ایتمكسزین
اوزاته جق تكرردن اجتناب ایتك اقتضا ایدر . اولاً (مملکت) ویا ایالتك
وصف غالبی اك زیاده تمیل ایدن عائله ویا (مملکت) تعیین ایدملی . هرشیدن
اول كافة نقر عائله بو نمونه توصیف اولونور؛ بوندن صوكره دیگر نمونه لر
بو ایلك نمونه اولان درجه تباعدلری صرء سیله و باطامه آره لر نه كی
فرقلرك تصریحی شرطیله توصیف ایدیلیر . مشترك نقطه لر ، بر كره اوكره .
نیلدیمی ، آرتیق خصوصی بر قیستی حازر دكلدرلر و علمك ترقیسنه خدمت
ایدملر . شایان اهمیت اولان فرقلردر؛ چونكه بونلر انواعك یكدیكر ندن
تمیز و تفریقسه مدار اولور . و علم آنجق اجناس جدیدك تعیین ایله
ترقی ایدر .

علم اجتماع مجموعه سنك یكرمی برنجی نسخه سنك ۱۱-۱۵ نجی بحیفه لر نده
توصیفك بو طرزینه دایر بر مثال كوسترلشددر .

• عائله توصیف ضرر صیدی دهامفلر اجتماعی هیئتلك درم درم .
مزقیفه راصل اولمیه ایچین بر نقطه حرکت تشكیل ایدر .

علم اجتماع عائله لك مشاهد سنی نهدن نقطه حرکت اوله رق انتخاب
ایدیور؟ چونكه عائله هیئات اجتماعیه نك اك ابتدایشیدر . تعیینی اك قولای
اولان تأثیرلری بولمق ایچین اك بسیط اولان کیفیتلك تحلیل ایجاب ایدر .
ذاآا بوتون تحلیللرده اختیاری اقتضا ایدن طرز حر كته بودر .

مع هذا اونو تاملیدر كه عائله نك تدقیق آنجق بر مملكتی ، بر خطایی و صوكره
بر منطقه یی مطالعه ایدم بیلمك یعنی كیتدكجه مركب هیئتلر و قوف حاصل
ایتك ایچون بر نقطه حر كتدن باشقه بر شی دكلدر . نه یالكنز عائله نك

مطالعه سيله اکتفا ايتملي؛ نه ده بوني مطالعه دن صرف نظر ايليدر. اسکی توصيف خصوصيلرده اولديني کي عائله يي، مشاهدۀ نك غايه يکانه سي، اتخاذ ايتمه مليد.

۵. — قوانين اجتماعيه نه صورته تظاهر ايدر.

تحليل اجتماعيه غايه سي قوانين اجتماعيه اطلاع حاصل ايتمکدر .
بيانات سالفه دن ده مستبان اوله جني وجه ايله بووقوفي صاغلام وعادتا ميخانيکي بر واسطه ايله آله ايتمک ممکن .
قانونلر کنديلاکندن تظاهر ايدر .

في الحقيقة قانونه نيمه ايتمه و « جدول » ده تصنيف ايرلسه اولده .
تأثيرلرک مطابقه فصل ايتمه . مماثل تأثيرلرک « جدول » ده بر بری
آردنجه طولانديقي سويله مشيدک . بونلر مطابق ايدرسه بر قانون مواجهه سنده .
بولونيورز ديمکدر . مثال اوله رق حرايت فکريه صنفنده کوريلن مطابقلردن
متحصل بش قانوني نظر اعتباره آلام .

۱ انجي قانون: (ميربانه) فکري روشونجه و مراقبه و مجردانه ميل ايتمير .

بوکونه قدر مشاهده يه تابع طوتيلان مختلف ستب مملکتلرنده مثلا
مرکزی آسیاده ، عربستان ، صحراي کبير و شرقي آوروپاده دانما
کوريلبورکه ، (قروی برسمي) و (آزاده کچر اوزونه بوسه زماندر) غيل ؛
تفکر و مجرب استعدادينک انکشافی موجب اولبور . بناء عليه چوبانلغک
استعداد فکريده کی بو شکل خصوصي يي بالضروره وجوده کتيرمسي بر
قانون اوله رق قبول ايتمک صلاحيت حاصل اولور . بو قانون بوتون شرقد .

وچوبانلرك اخلاقنده اديانك وبالاخره مختلف فلسفه لرك فوق العاده انكشاف ايتسنى ايضاح ايدر .

۲ نجى قانون : (اقتطاف) فكرى سربيع ، قرلاى رهنيف سربانه ارنجاله ميل ايتربير . وسوز سربلرك قابليتى آرتربير .

بالخاصه ميوه (موز ، هندستان جويزى ، اكلك آغاجى الخ) اقتطافيله ياشايان پوليتريا آطه لرلنك سكان مختلفه سى ده بوش زمانلردن استفاده ايدر ؛ فقط كوى حالده طويللى اولدقلى ايچين بوراده سقيمى كى انزا بوقدر . ايشته بو اوزون زمانلر نهايت بولمايان مجلسلر و صمبندله بچر كه بو طرزده امراد وقت سرعت انتقالى و ارنجاله ابراد كلام استعدادى فوق العاده بر صورتده نيمه ايدر .

عموميت اوزره اقتطافله تأمين معيشت ايدن قورسيقه ليلرده دخى بوقابليت مشهوددر .

زيتون آغاجلريله اشجار مشمره دن هر نوعى يتشدين جنوبى فرانسه اها ليسى ده جوق سويله ملكله و ناطقه بردازلقله معروفدر .

ماهيت سيمك ديكشيويرميسى ، چوبانلق يرينه اقتطافك قائم اولسى فكري استعدادلرى تغييره كفايت ايديبور .

۳ نجى قانون : چوبانلقه اقتطافه شهرلى وزنكيين برصنف ممتاز انصمام ايدر ابره حرکت ادبيه مختلف (نوع) لرده يك بوكلك بر درجه انكشافه راصل اولور .

طاغلرده كى چوبانلقه ك مجاور و متصل محفوظ كوچوك واديلرده كى اقتطافله امتزاج ايتديكى يونان قديمده هم مجرد اتله اشتغاله استعداد (مشهور و متعدد فلسفه مكتبلىرى) و هم ده مجالسده ارنجالا ايراد كلام قابليتى (اكادمى تدريسى ، مشايون ، رواقيون ، افلاطونك ديالوغلرى و مشهور خطبا) مشهود اولور ؛ فقط بو سفر مختصجا .

بوراده فضاء اولدور طاغدن اينن هارب مستوليلر دن مركب يوكسك
بر صنف واردر . (الهلر وقهرمانلر سلسلهسى) بونلرک مناقى واستانه
لره سرمايه اولمشدر (ايلپاده ، اوربى) والى . متعاقباً زنكيين تاجرلر حاكميتنك
تأسس ايتديكى (شهر حياتنك وئروتك انكشافى) كورولبور . بوزنكيين
تاجرلر آرمسندن ظهور ايدن (هنر و معرفت حاميلىرى) شرائط مختلفه نك
امتزاجندن متولد نادر و متنوع فكرى قابليتلىرى تاريخده مثلى نامسبوق بر
درجه ده انكشاف ايتديرمشدر . بوغناصردن ايكيىسى ، مستوليلر وبويوك
تجارت شمدىكى بونانده يوقدر . عين زمانده كورولبوركه انكشاف فكرى وادى ده
بونلرله متناسب و متقابل بر كسوفه معروض قالمشدر .

۴ نجى قانون : زراعتنك مظهر انكشاف ايتى ادبى استعدادلرله فكرى
انحراف ايتيرير .

زراعت يكانه وياشليجه مشغله اولونجه حركت ادبيه و تظاهرات فكريه
بر نسبت متقابل ايله تضييقه اوغزار . مثلاً روماده جمهوريت دورنده بو حال
مشهود : اسكى روماليلر چفتيجيلردن عبارتدر . (قانون بونوعك نمونه سيدر) .
غالباده قرآنق صاحب ارضلرينك مالكانه لرنده يرلشمه لرنى متعاقب ، عين
حال (زراعى فئوداليت ، قرون وسطى دور ظلماتى) ؛ بيوك بریتانياده
كوچوك ساقسون چفتيجيسنك يرلشمه سنى متعاقب ينه بويله [اون دردنجى
عصرده (شوسور) . قدر انكليز لساننده تظاهر ادبينك تماماً فقدانى ؛ حق
(شوسور) ده نورمان جنسندن !) .

زراعتنك بوغير مساعد تأثيرى نمائل ديكر مشاهداتله تأيد ايتمكده در :
چفتيجى قوملر ادبى استعدادلرى آنجق يك كچ و اساساً چوانلنك وياقتلافك
تائيرى آلنده تشكىل ايتش قوملردن اخذ ايتمشلردر . نته كيم اسكى روماليلر
بونانيلردن اكتساب ايتديلر . ساقسونلرله سه لئردن و جنوبك تائيريله
يكيدين لائيناشن فرانسزلردن اكتساب ايتمشلردر . ذاتاً ساقسون ادبياتى

بطاينه بويومش ودائما اصلنك ازلريغى محافظه ايتمشدر: ذوق ، ترتيب واطراد
دها آرز ؛ لكن شخصيت و قدرت دها زياده ؛ تجربدو تعميم استعدادى جزئى ؛
فلسفه بيله بالخاصه عمليدر .

• نجى قانون : تفوق ادبى و فكري تفوق اجتماعينك بر نظامى و كلى .
بو نتیجه اوج اولى قانوندن يك آشكار بر صورتده تحصيل ايتكمده در .
فى الحقيقه انكشاف فكرى به مساعد شرائط طبيعىه اينجده بولنان قوملرك
معمولى بوكا دها آرز مساعد شرائط آلنده بولنان قوملرك اجتماعاً زير
حاکميتده قالمشدر . چوانلقدن چيقان قوملر شرقده كى كرى قالمش اقوامك
عنصر اساسينى تشكيل ايدر . صرف افتطاف ايله كچين قوملر ساحه حياتدن
طر دايدلمده و كوندن كونه انقراض بولمده در . او قدر منور و متفكر اولان
يونانيار قبا رومالى چفتجينك زير حاکميتده دوشديلر . انكلمده ايسه نورمانلر
كوچوك ساقسون چفتجينى طرفندن مغلوب ايدلى . فرانسه ده جنوبى
فرانسى دها كسكين بر ذكايه صاحب ايسده متين و جدى عنصر اجتماعى بى
تشكيل ايدن شمالى فرانسى ليدر . بو قانون شووجه ايله ايضاح ايداييركه :
تفوق فكرى بالخاصه اوزون بوش زمانلر سابه سنده انكشاف ايدر .
حال بوكه تفوق اجتماعى جهد شخصى به وصيقى سعيه اولان استعداد ايله
انكشاف ايدر .

۶ . - تصنيف اجتماعى

مشاهده ، اك مركب هيتلره و قانونلره قدر يوكسلرلك تحليلدن تصنيفه
ايصال ايدر .

(تحليل) حادثاتى اك بسيط عناصرينه تفريق ايدر .

(تصنيف) ايسه ، بالعكس ، بوعناصرى يكدىكرينه تقريب ايله تحليللاش
ميدانه چيقاردىنى طيىي علاقلره كوره جمع ايدر .
تحويل الك بسيط هينلردن الك عمومى هينلره كيتدىكى حالده تصنيف الك
عمومى هينلردن الك بسيط اولانلرينه طوغرى كيدر .

ايشته ، بوجه ايله ، (تصنيف) كره ارض اوزرنده موجود كافه جمعياتى
ايكى بوبوك قسمه ارجاع ايتكمده در :

۱ — شكل نچمى كه بونده مسئله اجتماعيى حل ايتك ايچين انسان
كنديسندن زياده جماعته استناد ايدر .

۲ — شكل انفرادى كه بونده مسئله اجتماعيى حل ايتك ايچين
انسان جماعتدن زياده كندينه استناد ايدر .

بوايكي تشكلىلن برنجيسى شرقده حكمران اولمقده و شرقده توققى
ايضاح ايتكمده در . ايكنجيسى غربده حكمران اولمقده و غربده مشهود
اولان مترقى حركتى ايضاح ايتكمده در .

هرتشكل اجتماعى اوج جنسه منقسمدر . تشكىل نچمى : مستقر ، غير
مستقر ، منزلل . تشكىل انفرادى : غير تام ، منزلل ، منكشف .

جنسلر كيتدىكه كوچولن هينلره انقسام ايدر : زمره لر ، منطقه لر ،
خط لر ، مملكتلر ، نواعلر .

(تصنيف) اصطفاى اجتماعى قانونلرخى استخراجه امكان ويرير .
بوقانونلر جنس نباتى وياحيوانينك اصطفااسنه عائدقوانين قدرقطلى الثبوتدر .
قار . (علم اجتماعك اصوللر ابراريله مشاهداتنه ميقبانه تصنيفه
اجتماعى) عنوانى التدهكى علم اجتماع مجموعيسى دوره ثانيه سنك ۱۱ نجى
و ۱۲ نجى نسخهلرينه مراجعت ايتيلدر .

اوراده (تصنیف) له برابر استنادایتدیکي مشاهدات متعدده مندرجدر.
بومشاهدات (فره دریق لوبله ی) دن اعتباراً علم اجتماعك اصولی بر
خلاصه سی تشکیل ایدر [۱].

۷. علم اجتماعك نتایجی

علم اجتماع محیط اجتماعی بی اصولی و صحیح بر طرزده ایضاح ایدر ك
معلومات مکتسبه مزدن بر جو غنده کی نقطه نظری تبدیل ایتكده؛ بومعلوماتك
ناصل ونه ایچین محیط اجتماعینك دریندن درینه تأثیرینه معروض وایمخاباتنه
تابع بولوندیغی یاخود بو محیطله اجرای تأثیر ایتدیکنی اثبات ایتكدهدر.

(علوم طبیعی) (جغرافیا، طبقات، نباتات، حیوانات) محیطك عناصری
تشکیل ایدر. اولجده کورولدیکی وجهله حالت اجتماعینك عوامل
اساسه سندن معدوددر. وبو اعتبار ایله انسانه جمعیته اولان تأثیرلرندن
مستقل اوله رق تتبع ایدیه مزلر.

بر اغوری مثبت بر علم حافی آلیر که بونك اشکال متحوله سی انسانك
کیف وآرزوسندن نشأت ایتامش؛ بلکه محیط اجتماعینك شرائطندن
تحصل ایتلشد.

علوم حکمی و کیمیه ده ذکای بشرك تصادفی تجلیاتیه مظهر انکشاف
اولماز؛ فقط محیط اجتماعینك تولید ایتدیکنی تمایلات فکریه، اصولاره،
احتیاجلره و شرائطه تبعاً انکشاف ایدر.

[۱] مسلك اجتماعى مجزوءه سنك ايكنجى جزئى تصنيف اجتماعى لوحه لريله تصنيفك
تقسيمات عموميه مى اوزرینه ايضاحات مندرجدر.

صنعت (art) ده ديكرلىرى كېيىمىچى اجتماعى ايله طوغرىدىن طوغرى يە
علاقە داردىر. بوسېدىندىر كە ، آنورى دە ويا مەردە ، يونانستان ويا رومادە ،
ژاپونيا ويا فرانسدە عىن صورتدە تظاهر ايتىمىز . صنعتكارلىرىمىچى اولان
تأثيرلەندىن زىادە مىچىك تأثيرى آلتىدە درلىر .

ادىيات دە ، يوقارىدە ذكر ايدىلان بىش قانونلە مختصر آرائە ايدىلدىكى
وجەلە ، عىن موقعدە در .

فلسفە ، صرف مفكرەنك و تفكرات ذاتىەنك طوغرىدىن طوغرى يە
تظاهراتى شىكلەندە نماياندر . حال بو كە مىچى اجتماعىنىك ايجاب ايتىدىكى طرز
تفكر و محاكە يە تىبەآ يىكدىكرىنە ضد مىسلكلە ايرىلىر .

آلمان ، فرانسىز و آنغلو- ساقسون طرز تفكرلىرى دە ، كذاك ، آنجىق
مىچى اجتماعى ايله قابىل ايتىصاح اولان اشكال مىخلفە اكتساب ايدىر .

اشغال سىياسە مىچى اجتماعىنىك سىبى دىكل ، نىجەسىددر . بونلىرى تأسىس
وبالخاصە ادامە ايجىن واضع قانونك ارادە و آرزوسى كافى دىكلدر . انكلىز
مىچى اجتماعىسىنىك محصولى اولان پارلمانىزىم نقل ايدىلدىكى بىرلەردە عىن
شرائطاللىدە ايشلەمىيور . اول امرەدە مىچى اجتماعىنى تىحوىل ايتىمك لازم كلىر .
رەمال سىياسە علم اجتماعى جەرى مىرەندە تىبەك مىخامىددر .

تارىخ اسكى مىچىللىرى ايتىصاح ايجىن مىچى حاضر حقنىدەكى واضع
مەلوماندن استفادە ايدىر . (كوويە) نك مىستحانە جىنسلر ايجىن پايدىنى كېيىمى
علم اجتماع دە ماضىنى حال حاضرلە تىنوير ايدەرك و تانىق تارىخىدەكى بوشلىقلىرى
طولدىر مىغە امكان وىررىر .

علم اجتماعك بوعامى فائىدەلەندىن باشقە برەدە فائىدە عملەسى و اردر :
(تصنيف) جەمىيات بشرىەنك اقبال و انحطاطى ، تفوق و تەنىسىنى موجب

اولان اسبابك واضحا تقديرينه امكان بخش ايدر [۱]؛ بناء عليه واقفانه
وعلم يقين ايله اصوليات اجتماعيه طوعى يورومك امكانى ويرر .
بالا التزام • علم يقين • ديدم ؛ زيرا بو علمك اساسلى اعتراض قبول
ايتمه جك درجه ده • تيندر . علم اجتماع بوكون ايكي بطن ارباب سعيك بلا
فاصله تعقيب ايندكلى برعصرلق مساعى نامنه اداره كلام ايدىيور .

[۱] اسلك اجتماعى مجموعه • شك ايكينجى حزنه درج ايدىلان تصنيف اجتماعى لوحه • سى
بالخاصه بونقطه نظر دن انتظار دفته عرض ايندكلىدر .
